

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2632

av Finn Bengtsson och Betty Malmberg (M)

Lika möjligheter till vård för alla i samtliga landsting

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre möjligheter till lika vård för alla i hela Sverige.

Motivering

Inför möjligheterna till att hälso- och sjukvårdslagen (1982:763 HSL) kommer att delas upp i två lagstiftningar där en fokuserar på patientens rättigheter, finns en unik möjlighet att ta ett stort kliv framåt mot en mer jämlik och jämställd vård än som är fallet idag inom ramen för den solidariskt finansierade hälso- och sjukvården i Sverige.

Enligt en av portalparagraferna i gällande HSL står det att läsa (2 §): Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården skall ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde till vården (lag 1997:142).

Trots att denna lagtext varit gällande i över 15 år nu, så ses fortfarande stora skillnader i hur ojämlik behandling (med till exempel valet av läkemedel) sker till allmän nackdel för kvinnor jämfört med män, för människor med utländsk bakgrund jämfört med inhemskt födda svenskar och till de med lägre utbildning jämfört med dem som har högskoleutbildning. Konsekvenserna av detta är också redovisade av Socialstyrelsen i det att den som har starkare socioekonomisk bakgrund också i allmänhet har en ökad överlevnad i en lång rad olika sjukdomar jämfört med den som har svagare förutsättningar i samhället.

Alliansregeringen insåg att tempot för att uppnå en mer jämlik och bättre jämställd sjukvård för hela svenska folket därför måste öka. Den så kallade Patientmaktsutredningen (2013) betonade att fler öppna jämförelser med effektivare information till patienterna om resultat och kvalitet hos olika sjukvårdsproducenter är av stor vikt för att värna det stora värde som en ökad valfrihet hos patienterna att få välja sin egen vårdgivare i sig själv har. Men utredaren kompletterar detta med att även vårdgivarna måste ges ett ansvar för att självkritiskt rannsaka sig så att den vård som ges inte fortsätter att skapa skillnader av innehåll, kvalitet och effektivitet mellan individer som kan hänföras till kön, etniskt ursprung och/eller utbildningsnivå.

Det finns nog inte någon seriös vårdgivare som medvetet selekterar patienternas innehåll, kvalitet och effektivitet baserad på kön, etniskt ursprung och/eller utbildningsnivå. Men för att bryta det särbehandlande mönster som uppenbarligen fortfarande förhärskar inom vården i vårt land, i direkt strid med HSL:s portalparagraf, är en tvingande granskning baserad på exempelvis hur patienter med olika socioekonomisk status mottas och behandlas på varje vårdinrättning något som regeringen bör överväga att införa om en ny lag med fokus på patienternas rättigheter så småningom läggs fram för riksdagen. Eftersom den idag ojämställda vården mellan olika grupper också visar på skillnader mellan de olika sjukvårdshuvudmännen (landstingen), så bör ett annat rättmätigt krav av regeringen vara att även sjukvårdshuvudmännen åläggs en sådan självrannsakande skyldighet i framtiden.

I den nya patientlag (2014:821) som införs den 1 januari 2015 tack vare alliansregeringens initiativ under förra mandatperioden sker ett klart fall framåt för att stärka patienternas ställning i vården. Syftet är att stärka och tydliggöra patientens ställning samt att främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet. Den nya lagen innebär bland annat att informationsplikten gentemot patienten utvidgas och förtydligas, det klargörs att hälso- och sjukvård som huvudregel inte får ges utan patientens samtycke, patientens möjlighet att få en ny medicinsk bedömning utvidgas och patienten ska ges möjlighet att välja utförare av offentligt finansierad primärvård och öppen specialiserad vård i hela landet. I övrigt innehåller den nya lagen motsvarigheter till nuvarande bestämmelser om exempelvis vårdgaranti, fast vårdkontakt, fast läkarkontakt, individuell planering samt val av behandlingsalternativ och hjälpmedel. Även bestämmelser om barns inflytande över sin vård införs i lagen.

Men då patientlagen inte fullt ut är en patienträttighetslagstiftning med garantier för att alla kan kräva rätt till lika vård över hela landet, det vill säga lika villkor garanteras inte inom alla landsting, så anser vi att ytterligare krav på en jämställd och lika vård över hela landet bör regleras i en skärpt lagstiftning som likställer alla patienters ställning bland sjukvårdshuvudmännen i Sverige.

Finn Bengtsson (M)

Betty Malmberg (M)